

ВИБОРИ ПРЕЗИДЕНТА 2014

посібник для спостерігачів

Громадянська мережа ОПОРА

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Права та обов'язки спостерігачів і журналістів у день голосування

**ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014**

Права офіційних спостерігачів на виборах Президента України

- 1) бути присутнім на засіданнях дільничних та окружної виборчих комісій відповідного територіального виборчого округу, в тому числі під час підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці, встановлення підсумків голосування в територіальному виборчому окрузі;
- 2) робити фото- та кінозйомку, аудіо- та відеозаписи, не порушуючи при цьому таємниці голосування;
- 3) бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування, та при проведенні такого голосування;
- 4) звертатися із заявою чи скаргою до відповідної виборчої комісії чи до суду щодо усунення порушень цього Закону в разі їх виявлення;
- 5) складати акт про виявлення порушення цього Закону, що підписується ним та не менш як двома виборцями, які засвідчують факт цього порушення, із зазначенням їх прізвищ, імен, по батькові, місця проживання та адреси житла, та подавати його до відповідної виборчої комісії чи до суду;
- 6) отримувати копії протоколів про передачу виборчих бюлетенів, про підрахунок голосів і встановлення підсумків голосування ;
- 7) вживати необхідних заходів в межах законодавства щодо припинення протиправних дій під час голосування та підрахунку голосів виборців на виборчій дільниці
(ч.9 ст.69)

Спостерігач не має права

- 1) безпідставно втручатися в роботу виборчої комісії, чинити дії, що порушують законний хід виборчого процесу або неправомірно заважають членам виборчої комісії здійснювати свої повноваження;
- 2) заповнювати замість виборця (у тому числі і на його прохання) виборчий бюлетень;
- 3) бути присутнім при заповненні виборцем виборчого бюлетеня у кабіні (кімнаті) для таємного голосування або іншим чином порушувати таємницю голосування.

У разі порушення спостерігачем цих вимог виборча комісія робить йому попередження. У випадку повторного або грубого порушення вимог частини десятої статті 69 виборча комісія може позбавити його права бути присутнім на своєму засіданні у порядку.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Права представників ЗМІ на президентських виборах

- Мають гарантоване законом право на безперешкодний доступ на всі публічні заходи, пов'язані з виборами, а також на засідання виборчих комісій та на виборчу дільницю у день голосування;
- Бути присутнім при видачі виборчих бюлетенів членам дільничної виборчої комісії, у тому числі для організації голосування виборців за місцем перебування та при проведенні голосування у приміщенні, де відбувається голосування;
- Бути присутнім на засіданнях ДВК у межах виборчого округу та засіданнях ОВК без дозволу чи запрошення.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Особливий порядок видалення спостерігача/журналіста із засідання ВК

Позбавити спостерігачів/журналістів права бути присутніми на засіданні ВК можна **лише 2/3 голосів від складу** комісії;

Таке рішення може бути прийняте **лише у разі протиправного перешкодження** спостерігачем чи журналістом проведенню засідання;

Повноваження ВК щодо позбавлення спостерігача права бути присутнім на засіданні комісії **стосується саме того засідання**, на якому приймалося відповідне рішення;

Проведення голосування не є засіданням виборчої комісії, тому такі рішення під час голосування не можуть прийматися.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Особливий порядок видалення спостерігача/журналіста з засідання ВК

Не може вважатись протиправним перешкоджанням проведенню засідання реалізація спостерігачем/журналістом **своїх прав**;

У день голосування ДВК з **8 до 20 години** проводить роботу у формі організації голосування, і проведення будь-яких **засідань ДВК** у цей час **не допускається**;

Спостерігач/журналіст, у випадку прийняття такого рішення ДВК, повинен **вимагати видати йому копію відповідної постанови** і без цього не покидати приміщення комісії.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Дії спостерігача/журналіста при перешкоджанні

У випадку перешкоджання діяльності спостерігача/журналіста офіційний спостерігач повинен скласти **акт про виявлення порушення Закону** (порушення ч.9 ст.69 при перешкоджанні спостерігачу та ч.9 ст.28 при перешкоджанні журналісту).

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Гарантії для спостерігачів/журналістів

Адміністративна відповідальність за ненадання офіційному спостерігачу копії виборчого протоколу - штраф від 12 до 100 неоподатковуваних мінімумів (Ст. 212-17 КУпАП);

Кримінальна відповідальність за перешкодження діяльності спостерігача шляхом підкупу, обману, примушування, застосування насильства і погрозою застосування насильства - обмеження волі на строк до 2 років (Ст. 157 ККУ);

Кримінальна відповідальність за умисне перешкодження законній професійній діяльності журналістів - обмеження волі на строк до 3 років (ст. 171 ККУ).

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Організація дня голосування і підрахунку голосів

Голосування проводиться у спеціально відведеному приміщенні, в якому обладнуються у достатній кількості кабінки для таємного голосування та визначаються місця видачі виборчих бюлетенів.

Кабін для таємного голосування має бути на:

- малих ВД - не менше 2,
- середніх ВД - не менше 4,
- великих ВД - не менше 6.

(ст.74 Закону про вибори Президента України)

Для голосування використовуються виборчі скриньки, виготовлені з прозорого матеріалу. Кожній виборчій скриньці присвоюється власний номер, який проставляється на цій скриньці.

Кількість стаціонарних виборчих скриньок на ВД:

- мала - не менше 2,
- середня - не менше 4,
- велика - не менше 6.

Кожна виборча дільниця повинна мати не менше 2 переносних виборчих скриньок.

(ст. 74 Закону про вибори Президента України)

Вимоги до облаштування приміщення для голосування:

- стаціонарні виборчі скриньки для голосування встановлюються так, щоб виборці при підході до них мали можливість проходити через кабіни для таємного голосування;
- місця видачі виборчих бюлетенів, кабіни для таємного голосування, виборчі скриньки для голосування знаходилися у полі зору присутніх осіб;
- у приміщенні для голосування або безпосередньо перед ним ДВК розміщує плакати, що роз'яснюють порядок голосування та відповідальність за порушення законодавства про вибори.

(ст. 74 Закону про вибори Президента України)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Підготовче засідання

**Початок засідання
не раніше 7:15**

**Присутні більше половини
членів ДВК**

Присутні члени ДВК оглядають стрічку, якою опечатано сейф.

Якщо пошкоджена стрічка або на ній невідповідні підписи чи печатка:

- голова невідкладно повідомляє ОВК і органи внутрішніх справ,
- ДВК перевіряє і перераховує бюлетені та складає акти (ч.5, ст.75 Закону),
- кількість виявлених у сейфі бюлетенів фіксується також у протоколі засідання ВК (ч.4, ст.75 Закону),
- встановлена кількість вважається кількістю виборчих бюлетенів, отриманих ДВК від ТВК (ч.5, ст.75 Закону).

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Підготовче засідання

- Голова передає бюлетені членам комісії
- Члени ДВК **розписуються** у відомості про отримані бюлетені
- Голова передає іншим членам комісії аркуші списку виборців для голосування
- Кількість бюлетенів, що передаються членам ДВК, які організують голосування за місцем перебування дорівнює кількості виборців у витягу
- **Жодного бюлетеня не може залишитись у сейфі (!)**

Підготовче засідання

Пломбування виборчих скриньок:

- члени ВК і присутні на засіданні оглядають цілісність скриньок;
- пломбування скриньок;
- вкидання контрольного листа. Присутні кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі мають право поставити підпис на контрольних листах;
- встановлення стаціонарних (великих) виборчих скриньок на відведені для них місця;
- переносні (малі) виборчі скриньки розміщуються у приміщенні для голосування отворами для виборчих бюлетенів донизу у полі зору.

Приміщення для голосування вважається готовим до проведення голосування.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Підготовче засідання

Перед відкриттям виборчої дільниці голова ДВК інформує ОВК про:

- 1) кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці, на момент початку голосування;
- 2) кількість виборців у витягу зі списку виборців для голосування за місцем перебування.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Голосування

не раніше

8:00

початок голосування

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Голосування

Під час проведення голосування не допускається:

- закриття приміщень для голосування,
- припинення голосування,
- розкриття виборчих скриньок,
- підрахунок голосів до закінчення встановленого цим Законом часу голосування.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Загальні правила голосування

- Виборцю видається один бюлетень;
- Виборцю надають можливість проголосувати 2 членів ДВК (відповідальний за внесення підпису у список та відповідальний за видачу бюлетеня);
- Виборець **особисто** заповнює бюлетень у кабіні для таємного голосування.

Виборець, який **внаслідок фізичних вад** не може самостійно заповнити виборчий бюлетень, з відома голови або іншого члена ДВК, може скористатися допомогою іншої особи, крім члена виборчої комісії, суб'єктів виборчого процесу. Під час заповнення виборчих бюлетенів забороняється присутність інших осіб, здійснення фото- та відеофіксації у будь-який спосіб.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Загальні правила голосування

- Виборець перебуває у приміщенні для голосування протягом часу, необхідного для голосування;
- Виборець у бюлетені робить лише одну позначку, яка засвідчує його волевиявлення позначку («плюс» (+) або іншу, що засвідчує волевиявлення виборця);
- Виборець особисто опускає заповнені бюлетені до виборчої скриньки, забезпечуючи при цьому таємницю голосування.

При пред'явленні відповідного посвідчення або за наявності фізичних вад, які не потребують документального підтвердження, виборець має право з відома голови або іншого члена ДВК доручити зробити це іншій особі, крім суб'єктів виборчого процесу на виборах Президента.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Загальні правила голосування

Під час голосування у приміщенні для голосування мають право перебувати (без дозволу і запрошення):

- члени виборчої комісії вищого рівня;
- кандидати в Президенти України, їх довірені особи (не більше однієї довіреної особи від одного кандидата);
- офіційні спостерігачі від кандидатів, партій-суб'єктів виборчого процесу, громадських організацій, іноземних держав і міжнародних організацій (не більше двох осіб від одного кандидата, партії, організації);
- представники засобів масової інформації (не більше двох осіб від одного засобу масової інформації).

(ч.9 ст.28 Закону про вибори Президента України)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Організація і порядок голосування

- один член ДВК, за умови пред'явлення виборцем документа, зазначеного у ч.2 ст.2 Закону про вибори (на території України паспорт, тимчасове посвідчення громадянина України для осіб, нещодавно прийнятих до громадянства України, військовий квиток (для військовослужбовців строкової служби) і наявності виборця у списку на відповідній ВД, надає йому список для підпису;
- **виборець розписується у списку виборців і на контрольному талоні;**
- **другий член ДВК вписує своє прізвище, ініціали і розписується на контрольних талонах виборчих бюлетенів, проставляє на них номер, за яким виборця внесено до списку виборців на дільниці.**

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Організація і порядок голосування

Член ВК відокремлює контрольний талон бюлетеня та видає виборцю виборчий бюлетень для голосування.

Члену виборчої комісії забороняється робити на виборчих бюлетенях будь-які позначки (!)

Помилка у виборчому бюлетені

У разі, якщо виборець, заповнюючи виборчий бюлетень, **припустився помилки**, він може:

- звернутися з письмовою заявою до члена ВК, який видав йому виборчий бюлетень, з проханням видати йому інший,
- член ДВК видає виборцю інший бюлетень лише один раз і тільки в обмін на зіпсований,
- **уповноважений член ДВК** робить відповідну позначку у списку виборців навпроти прізвища виборця і розписується про видачу виборчого бюлетеня замість зіпсованого,
- неправильно заповнений бюлетень негайно погашається **як невикористаний**,
- про що складається акт.

(ч.9 ст. 76 Закону про вибори Президента України)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Пошкодження скриньки

У разі пошкодження виборчої скриньки під час голосування:

- вона опечатується головою і не менш як 3 членами ВК, які представляють різних кандидатів,
- ця скринька зберігається в приміщенні для голосування в полі зору членів ВК та інших осіб,
- не використовується до закінчення голосування.

(ч.8 ст.76 Закону про вибори Президента України)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Голосування за місцем перебування

- Голосування організовують не менше 3-х членів ДВК (визначених спеціальним рішенням комісії).
- Голосування організовується з таким розрахунком, щоб члени ДВК повернулися на ВД не пізніше як о 19 год.
- У другому контрольному листі зазначаються:
 - час виходу (година та хвилини) членів ДВК для проведення голосування виборців за місцем перебування,
 - кількість отриманих ними виборчих бюлетенів,
 - прізвища членів ДВК, яким видані виборчі бюлетені.

Під час голосування мають право бути присутніми кандидати, їх довірені особи, офіційні спостерігачі.

(ч.9-12 ст.77 Закону про вибори Президента України)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Голосування за місцем перебування

Нетипові ситуації

Ситуація 1. Виборець, не дочекавшись членів ДВК, прибув у приміщення для голосування.

Ситуація 2. Виборець, що голосує за місцем перебування, зіпсував бюлетень, чи мають йому видати інший?

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Закінчення процедури голосування

- За 5 хвилин до 20 години голова ДВК оголошує про закінчення голосування та зачинення ВД.
- Виборці, які на 20 годину прийшли до дільниці для голосування, мають право проголосувати.
- Усіх виборців, які ще не проголосували, запрошують до приміщення для голосування та зачиняють двері.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Закінчення процедури голосування

Після виходу з приміщення для голосування останнього виборця приміщення зачиняється і в ньому залишаються лише особи, що можуть бути присутні при підрахунку голосів:

- члени виборчих комісій вищого рівня,
- члени ДВК,
- кандидати,
- довірені особи кандидатів,
- офіційні спостерігачі,
- представники ЗМІ.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Підсумкове засідання: підрахунок голосів

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Початок підсумкового засідання ДВК

- Розпочинається відразу після закінчення голосування, без жодних перерв
- Після передачі ОВК попередніх відомостей про кількість виборців, внесених до списку виборців на виборчій дільниці на момент закінчення голосування, та кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені на виборчій дільниці на момент закінчення голосування

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Загальні правила підрахунку голосів

- безумовне дотримання передбаченої Законом послідовності
- здійснення підрахунків одним членом ДВК, визначеним головою
- відсутність в руках ручок, олівців тощо при підрахунку бюлетенів
- відкритість процесу для спостерігачів
- заборона розкривати вже запечатані пакети

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Загальні правила підрахунку голосів

Підрахунок голосів проводиться ДВК відповідно до ст.78 Закону «Про вибори Президента України».

- Опрацювання списків виборців
- Опрацювання невикористаних виборчих бюлетенів та контрольних талонів
- Відкриття скриньок. Підрахунок голосів, поданих за кожного кандидата
- Виготовлення протоколів про підрахунок голосів

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Опрацювання списків виборців

ДВК на підставі списку виборців встановлює кількість виборців на ВД на момент закінчення голосування.

Ця кількість оголошується і **вноситься до відповідних протоколів** (підрахунку голосів та протокол засідання) про підрахунок голосів виборців на ВД з кожних виборів.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Опрацювання списків виборців

ДВК встановлює:

- кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені **за місцем перебування;**
- які отримали виборчі бюлетені **у приміщенні для голосування** (за підписами у списку);

Вносить ці дані в протоколи.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Опрацювання списків виборців

СПИСКИ ЗАПАКОВУЮТЬСЯ:

- список виборців,
- доданий до нього витяг зі списку виборців,
- заяви, на підставі яких складався витяг зі списку,
- довідки медичних установ,
- відкріпні посвідчення,
- рішення суду про включення виборця до списку виборця.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Невикористані бюлетені

Встановлюється кількість невикористаних бюлетенів, яка заноситься в протокол.

Члени ДВК по чергово публічно перераховують невикористані виборчі бюлетені. Кожен член ДВК окремо.

ДВК додає кількість невикористаних ВБ до кількості підписів у списку виборців.

Ця сума повинна співпадати з кількістю отриманих ДВК бюлетенів. Якщо ці дані не співпадають – складається акт із зазначенням причини неспівпадіння.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Невикористані бюлетені

- голова оголошує кількість невикористаних ВБ на дільниці, секретар вносить до протоколу
- бюлетені погашаються
- невикористані бюлетені паковуються разом із «зіпсованими»
(бюлетені в яких виборець допустив помилку)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Контрольні талони

Підраховується кількість контрольних талонів і порівнюється з підписами у списку.

Якщо цифри співпадають – голова оголошує, а секретар заносить дані у протокол, як **«Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені»**.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Кількість контрольних талонів
=
Кількості підписів у списку виборців
=
«Кількість виборців, які отримали виборчі бюлетені»

Якщо ці цифри не співпадають, ДВК складає акт

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Порядок відкриття скриньок

- ДВК перевіряє цілісність пломб на скриньках,
- спочатку відкриваються переносні скриньки,
- останніми – пошкоджені,
- бюлетені з непошкодженої скриньки висипаються,
- з пошкодженої – виймаються по одному.

Знаходять контрольні листи (предмети) відокремлюють і запаковують

Виборча скринька

- Якщо у переносній скриньці виявиться **більше бюлетенів**, ніж зазначено у контрольному листі, ДВК складає акт про невідповідність. Усі бюлетені не підлягають врахуванню.
- Якщо у виборчій скриньці відсутній контрольний лист (листи – у переносній скриньці) – усі бюлетені у ній не підлягають врахуванню.

У разі виникнення сумнівів щодо достовірності контрольного листа, рішення приймається дільничною виборчою комісією шляхом голосування.

Відповідне рішення та результати голосування фіксуються у **протоколі засідання** комісії.

ДВК складає Акт, в якому зазначає відсутність контрольного листа і кількість бюлетенів у скриньці.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Бюлетені, які не підлягають врахуванню

Бюлетені, на яких зазначені невідповідні:

- номер округу,
- номер ВД,
- відсутній відтиск печатки цієї ДВК,
- зроблено більш як одну позначку проти прізвищ кандидатів,
- не поставлено жодної позначки,
- не відірвано контрольний талон,
- неможливо з інших причин встановити зміст волевиявлення,
- які вилучені зі скриньок без контрольного листа (листів),
- з переносної скриньки, в якій бюлетенів більше, ніж зазначено в контрольному листі.

Виборчі бюлетені з таких скриньок підраховуються, їх кількість заноситься в протокол про підрахунок голосів, і запаковуються в окремі пакети.

Підрахунок бюлетенів

Після того, як з виборчої скриньки вилучено предмети і бюлетені, які не підлягають врахуванню, визначений ДВК член комісії вголос рахує виборчі бюлетені (без ВБ, які не підлягають врахуванню).

Виборчі бюлетені розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків:

- Прізвища й ініціали кандидатів
- напис «Недійсні»

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Підрахунок бюлетенів

Підрахунок здійснює 1 член ДВК.

Він зобов'язаний **показувати** бюлетень усім членам ВК і оголошувати результат волевиявлення виборця:

- Під час підрахунку голосів, кожен член ДВК має право особисто оглянути кожен бюлетень.
- Перевірити або перерахувати відповідні виборчі бюлетені.

Недійсні виборчі бюлетені

Встановлюються, підраховуються та запаковуються окремо **недійсні** виборчі бюлетені. **Недійсними вважаються ВБ:**

- до якого не внесено **зміни**, або внесено зміни без рішення ЦВК;
- на яких **відсутня печатка** цієї дільничної виборчої комісії;
- якщо зазначені на виборчому бюлетені номери територіального округу або виборчої дільниці не відповідають номерам територіального округу чи виборчої дільниці, на якій проводиться підрахунок голосів;
- якщо у виборчому бюлетені зроблено **більш як одну позначку**;
- якщо не поставлено **жодної** позначки;
- якщо не відірвано **контрольний** талон;
- якщо **неможливо** з інших причин **встановити зміст волевиявлення виборця**

(ч.26 ст.78 Закону про вибори Президента України)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Недійсні виборчі бюлетені

Недійсні виборчі бюлетені підраховуються окремо. Ця кількість оголошується і заноситься до протоколу про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці.

Недійсні виборчі бюлетені запаковуються. На пакеті робиться напис «Недійсні виборчі бюлетені».

(ч.28 ст.78 Закону про вибори Президента України)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Контрольна перевірка

ДВК зобов'язана здійснити перевірку, чи:

**Кількість виборців,
які взяли участь у голосуванні**
=
недійсні бюлетені
+
Бюлетені, подані за кандидатів

У разі невідповідності, ДВК може перерахувати бюлетені.
Якщо це не змінить результату – скласти Акт.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Запакування бюлетенів

Виборчі бюлетені з голосами виборців, поданими за кожного кандидата, запаковуються окремо.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Протоколи про підрахунок голосів

ДВК виготовляє примірники протоколів на 4 більше, ніж членів ВК.

Член ДВК **зобов'язаний підписати протокол.**

- Якщо він не згоден із результатом перевірки – пише окрему думку.
- Якщо відмовився підписати – в протоколі навпроти його прізвища зазначається причина.
- Забороняється підписуватись олівцем чи вносити зміни до протоколу без відповідного рішення ВК.

Уточнений протокол

Забороняються заповнення протоколів про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці олівцем, а також внесення до них без відповідного рішення дільничної виборчої комісії будь-яких виправлень.

Якщо після підписання протоколів, але до відправлення їх до ОВК виявлено неточності у цифрах:

- ДВК може виготовити «Уточнений» протокол без перерахунку голосів,
- **ДВК не може проводити повторний перерахунок голосів на ВД.**

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Протокол про підрахунок голосів

- 1-й та 2-й примірники протоколу + (Уточнений) запаковують у спеціальні пакети
- 3-й примірник протоколу залишається на ВД (у секретаря)
- 4-й примірник – вивішується у приміщенні ВД
- копії протоколів видаються кандидатам, їх довіреним особам, офіційним спостерігачам
- про видачу копій складається акт

У разі своєї незгоди із результатами підрахунку голосів, зафіксованими у протоколі комісії, член комісії підписує протокол із приміткою «З окремою думкою».

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Визнання голосування на ВД недійсним

ДВК може визнати голосування на ВД недійсним, якщо вона сама встановить порушення вимог Закону, внаслідок яких неможливо достовірно встановити результати виборів.

(ст.80 Закону «Про вибори Президента України»)

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Визнання голосування на ВД недійсним

Виявлення фактів незаконного голосування:

- опускання виборчого бюлетеня до скриньки **за виборця іншою особою**, крім випадків, передбачених Законом;
- голосування особами, які **не мають права голосу**;
- голосування особами, які **не включені до списку** виборців на цій ВД;
- або **включені до нього безпідставно**;
- голосування виборцем **більше одного разу**.

Якщо кількість таких бюлетенів перевищує 5 % від кількості виборців, які отримали виборчі бюлетені на ВД, голосування може бути визнано недійсним.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Визнання голосування на ВД недійсним

Знищення або пошкодження виборчої скриньки (скриньок), що унеможлиблює встановлення змісту виборчих бюлетенів.

Якщо кількість цих бюлетенів перевищує **5 % від кількості виборців**, які отримали виборчі бюлетенів на ВД, голосування може бути визнане не дійсним.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Визнання голосування на ВД недійсним

Виявлення у виборчих скриньках виборчих бюлетенів для голосування у кількості, що **перевищує більш як на 10 %** кількість виборців, які отримали відповідні виборчі бюлетені на ВД.

У разі виявлення таких обставин у кожному випадку ДВК складає акт.

Такий акт (акти) є підставою для розгляду ДВК питання про визнання голосування недійсним.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Транспортування виборчої документації до ОВК

- Здійснюється головою дільничної виборчої комісії або заступником голови та іншими двома членами цієї комісії у супроводі працівника органу внутрішніх справ.
- Секретар ДВК, інші члени комісії, які не супроводжують транспортування виборчих документів до ОВК, залишаються у приміщенні ДВК до отримання повідомлення про прийняття протоколів ОВК.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Транспортування виборчої документації до ТВК (ОВК)

Під час транспортування виборчої документації печатка ДВК та дублікати бланків протоколів ДВК про підрахунок голосів виборців на виборчій дільниці, якщо вони не були використані, зберігаються у сейфі (металевій шафі) у приміщенні дільничної виборчої комісії.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Встановлення підсумків голосування

- Голова ОВК на засіданні ВК приймає запечатані пакети з протоколами ДВК.
- Також приймає запечатані пакети з іншими виборчими документами.
- Перевіряє комплектність документів та цілісність упаковки. Кожен член комісії має право оглянути кожний пакет з документами.
- У разі повної комплектності документів та цілісності їх упаковки відкриваються пакети з протоколами про підрахунок голосів на ВД та оголошуються відомості, зазначені у них.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Встановлення підсумків голосування

ОВК, приймаючи документи від ДВК, може прийняти такі рішення:

- Врахувати відомості протоколів про підрахунок голосів;
- Зобов'язати ДВК скласти уточнений протокол;
- Провести повторний підрахунок голосів на ВД;
- Визнання виборів на ВД недісними.

Одне із зазначених рішень приймається окружною виборчою комісією шляхом голосування усіх її **членів більшістю від загального складу комісії** і фіксується у протоколі засідання окружної виборчої комісії.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Типи та види порушень

Типи та види порушень:

Підкуп виборців: роздача грошей, роздача товарів чи послуг, проведення благодійними фондами акцій, підвезення виборців.

Адмінресурс: перебування чиновників на ВД, незаконні вказівки чиновників членам ДВК, змушування голосувати за певного кандидата.

Перешкодження діяльності спостерігачів/довірених осіб/кандидатів: недопущення на ВД, фізичне перешкодження, обмеження пересування, створення штучних перешкод, рішення ДВК про позбавлення права присутності, невидача копії протоколу.

Перешкодження діяльності громадських спостерігачів/журналістів: аналогічно попередньому.

ВИБОРИ
ПРЕЗИДЕНТА
2014

Типи та види порушень:

Незаконна агітація: заклики голосувати за чи проти, агітація за межами приміщення, розміщення агітації в та на приміщенні виборчої дільниці.

Порушення процедури голосування/підрахунку голосів: голосування за межами кабінки, групове голосування, фотографування бюлетеня, демонстрація змісту бюлетеня, «підказування», пошкодження скриньки, порушення процедури підрахунку голосів.

Фальсифікації: видача бюлетенів виборцям, відсутнім в списку виборців, видача бюлетенів без пред'явлення паспорта, винесення бюлетенів за межі приміщення, вкидання пачки бюлетенів до скриньки, підробка виборчих бюлетенів, підробка протоколів.

- При виявленні випадків грубих порушень спостерігач повинен скласти **акт про порушення**;
- Акт про виявлення порушення повинні підписати ще **не менш як два виборці**;
- В акті вказується **час та місце його складання**;
- Також описується сам **факт порушення** виборчого законодавства (хто, що та яким чином порушив);
- До актів можуть додаватись фото- і відеодокази;
- Після консультацій з обласним координатором акти як **додаток до скарги** слід подати в ДВК, ОВК чи суд.